

Obitelj Kaštelanovića

Obitelj Kaštelanovića bila je plemićka porodica za koju se točno znade, kojim je načinom stekla plemstvo i dalje prikupljala razno posjede. Pavao Pokri od plemena Teton dao je kćerku Anu magistru Petru te mu je prvi posjed bio Sveti Duh /Šzentlelek/. Po ovom kaštelu primili su pridjevok "Kaštelanovići" i njegovi potomci i to sinovi Ladislav, Adam i Nikola I.

Ova obitelj je kroz tri puna stoljeća /1320 - 1620/ mnogo utjecala na javni život u tadašnjoj Hrvatskoj. Kaštelanovići su stekli velikih zasluga za kralja Sigismunda, koji je njima darovao neke gradove između Pakraca i Podborja /Daruvara/, koji su tada bili zapljenjeni nevjernim plemićima Svetačkih. Tako se ova obitelj uvukla pod kojekakvom inlikom u Rozačnik, Zenišće, Sirač, Miholjac, a osim toga stekli su Podborje, te Sv. Martin kraj Garića.

Gdje je bio Sv. Duh ne zna se pravo, ali se naslućuje, da je ležao u okolini Sirača, ali bliže Kreštelovcu, jugozapadno od Daruvara. Među posjedima Kaštelanovića ističe se osobito Dimičkovina, koja je godine 1489 utvrđeni grad, onda već spomenute Podborje /Fonyfaya/. Oba mjesta su već na prostoru današnjeg Daruvara, čijim dijelovima odgovara Podborje.

Grad Dimičkovina ležala je u okolini gornjeg Daruvara, gdje je šuma Mičkovina južno od Toplica. U susjedstvu Podborja spominje se u srednjem vijeku selo Četvrtkovec, koje je god. 1469. utvrđeni grad i Toplice /Hewia/. Još sredinom 15. vijeka je jedan posjed te je imao sajamskih privilegija. Ova mjesta su tako blizu, da ih jedna listina iz god. 1527 ističe kao jedno.

Oko god. 1476 spominje se opstanak kaštela pod imenom Kanengrad /Kvar/. Ovaj je bio u posjedu Melepića od Dobre kuće, zatim Törški, poslije Zapoljski. U susjednom Četvrtkovcu stajao je samostan Sv. Ladislava, koji se u oporuci Lad. Hermana 1490 zove Pod berovina. Četvrtkovec i "oplice" pripadali su u 15. vijeku kaštelu Dobroj kući. Osim Melepića neke dijelove Dobre kuće uživali su tada upori Moslavinski, onda Törški, Srnušti od Čakovca, obitelj Zomče Svetački, Ladislav Herman Grobengradski i češki plemić Nikola Lušicki. God. 1486 imaju opet neke dijelove Sekelji.

Obitelj Kaštelanovića proširila je svoje posjede i po najistočnijim dijelovima tadašnje Križevačke županije. Unuk Ladislava I. Nikola III. oženio se oko god. 1469 Anom kćerkom Jurja od Bisaga /Byksady/, pa je kasnije i Bisag zapao Kaštelanoviće. U 16. stoljeću ističe se osobito Ivan I. Kaštelanović /1520-1540/ kao gorljiv privrženik kralja Ferdinanda I. Ovaj mu opet za njegove vjerne službe darovao grad Zelinu /god. 1536/ u Zagrebačkoj gori. No ova nije dugo mogao u posjedu održati. Za Ivanovih sinova Petra III. Kristofora i Ladislava III. osvoje ih su Turci u god. 1543 i 1544 sav posjed Kaštelanovića u kraju između Pakraca i Daruvara. Tako im je samo preostao posjed Bisag. Kralj Ferdinand im god. 1559 otvrdi ponovno na užitak Bodenicu.

Godine 1569 kralj Maksimilijan uzvisio je Petra IV. Kaštelanovića na čast bruna, ali ovi se tim nijesu osobito isticali. Godine 1620 izumrlo je Ivanom II. kaško koljeno Kaštelanovića, a Bisag s gospođijom zapade kneza Jurja Zrinjskog B. III. 1620.

Da Kaštelanovići nisu bili stranci iako se potpisivali na drugom jeziku vjedoći i ova listina plemićkog suda iz god. 1532., koja je bila izdana u sudbenjarnici između Nikole Zrinjskoga i Petra Keglevića radi nekog posjeda. Zrinjskom je odluka bila donešena u latinskom jeziku, a Kegleviću na našem ćirilicu. Između 12 imena plemićkog suda na prvom mjestu se spominje i započinje luka riječima: Mi Ivaniš Kastelanfi de Sent lelek itd.

Kako se vidi sav posjed Kaštelanovića u ovom našem kraju bio je od god. 1444 u turskim rukama, a od god. 1620 imalo je sve ove nasljediti obitelj Zrinjski ja je posjedovala Pakrac od god. 1537.

Za vrijeme Zrinjsko-Frankopanske savjere te ugovaranje s Turcima sredinom vijeka nije se sjetila ni jedna strana, da predloži Petru Zrinjskom, da dođe u krajeve, gdje isto ne bi bio stranac, nego na posjedima, koja su po starom pravu pripadala njegovoj obitelji.

.....
Knjige Matice plemstva županije počucke, vir. i srijemske od E. Laszlovskeg li se da je obitelji Janković priznata kraljevska plemićka darovnica iz god. 1838 za braću Petra i Matiju, gazdu 1828. Pridjevok de Daruvar od 29. II. 1765. God. 1723 za Bonaventuru
Godine 1843 dobiva Izidor Janković naslov de Daruvar

Obitelj Kaštelanovića 2 strana

kr. komornik i počasni vitez, pojednik dobara Daruvara, Pakraca, Sirača i Stražoma-
na.

Ovo je jedina obitelj, koja je po rekim sačuvanim dokumentima uspjela dokazati
komisiji početkom 18. vijeka, da ima pravo nasljedstva na kraj u kojem leži
današnji Daruvar.

U Zagrebu, 26. svibnja 1933.

Ivan Bartovski

Mikulićeva ul. 10.